

Редакція:

02.09.2008

ДЕРЖАВНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ З ПРОМИСЛОВОЇ БЕЗПЕКИ, ОХОРОНИ ПРАЦІ ТА ГІРНИЧОГО
НАГЛЯДУ

ЗАТВЕРДЖЕНО

наказом Держгірпромнагляду

від 2 вересня 2008 р. N 193

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ на здійснення державного нагляду за промисловою безпекою й охороною праці з організації безпечного проведення газонебезпечних робіт під час експлуатації систем водопостачання та водовідведення

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Методичні рекомендації розроблено з урахуванням вимог "Типовой инструкции по организации безопасного проведения газоопасных работ" НПАОП 0.00-5.11-85 (далі по тексту - НПАОП 0.00-5.11-85) і "Правил техники безопасности при эксплуатации систем водоснабжения и водоотведения населенных мест" НПАОП 41.0-1.01-79 (далі по тексту - НПАОП 41.0-1.01-79).

1.2. Методичні рекомендації призначено для використання державними інспекторами Держгірпромнагляду під час здійснення державного нагляду за промисловою безпекою й охороною праці щодо організації безпечного проведення газонебезпечних робіт у колодязях, камерах і приймальних камерах насосних станцій каналізації під час експлуатації систем водовідведення населених місць України суб'єктами господарювання.

1.3. Поняття "гаzoneбезпечні роботи", що використовується у цих Методичних рекомендаціях, мав таке значення: роботи, пов'язані з оглядом, чищенням, ремонтом, розгерметизацією технологічного устаткування, комунікацій, у тому числі

роботи всередині ємностей (до них належать колектори, тунелі, колодязі, приямки тощо), під час проведення яких існує чи не виключена можливість виділення у робочу зону вибухопожежонебезпечних чи шкідливих парів, газів і інших речовин, здатних призвести до вибуху, загоряння, шкідливо вплинути на організм людини, а також роботи при недостатньому вмісту кисню (нижче 20 % об'ємних) (п. 1.5 НПАОП 0.00-5.11-85).

2. ОБ'ЄКТ ПЕРЕВІРКИ Й ВИМОГИ, ЯКИМ ВІН ПОВИНЕН ВІДПОВІДАТИ

2.1. Інструкція з охорони праці підприємства з організації та безпечного проведення газонебезпечних робіт

Під час перевірки газонебезпечних робіт державним інспекторам рекомендується переконатися, чи є на підприємстві інструкція з охорони праці під час проведення таких робіт, розроблена суб'єктом господарювання відповідно до Положення про розробку інструкцій з охорони праці, затвердженого [наказом Комітету по нагляду за охороною праці Міністерства праці та соціальної політики України N 9 від 29.01.98 року](#), зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 07.04.98 року за N 226/2666 (вимога [п. 1.5 НПАОП 0.00-4.15-98](#)). Вимоги безпеки повинні бути не нижчі від вимог, викладених у Типовій інструкції з організації безпечного проведення газонебезпечних робіт (вимога п. 1.14 НПАОП 0.00-5.11-85) і Правил техніки безпеки при експлуатації систем водопостачання і водовідведення населених місць (НПАОП 41.0-1.01-79).

Особливу увагу під час перевірки необхідно звертати чи визначено в інструкції систему контролю під час проведення газонебезпечних робіт та форму участі в них газорятівальної служби (за наявності) і служби охорони праці (п. 1.15 НПАОП 0.00-5.11-85).

2.2. Документація на проведення газонебезпечних робіт

Під час проведення перевірки необхідно перевірити наявність документації на проведення газонебезпечних робіт та якість оформлення її суб'єктом господарювання. При цьому державному інспектору рекомендується звертати увагу:

- на наявність у структурних підрозділах суб'єкта господарювання переліку газонебезпечних робіт, із зазначенням газонебезпечних робіт:
- що проводяться з оформленням наряду-допуску;
- що проводяться без оформлення наряду-допуску, але з обов'язковою реєстрацією у журналі перед їхнім початком;
- які викликані необхідністю ліквідації та локалізації аварійних ситуацій і аварій (п. 1.7 НПАОП 0.00-5.11-85);
- на дотримання строків перегляду переліку робіт (не рідше одного разу на рік) та наявність узгодження з газорятівальною службою (за наявності), із службою охорони праці та затвердження відповідальною особою (п. 1.8 НПАОП 0.00-5.11-85);

- чи видаються наряди-допуски на ведення газонебезпечних робіт (п. 1.11 НПАОП 0.00-5.11-85);
- чи правильно оформлюють наряд-допуск - оформлений наряд-допуск повинен бути підписаний начальником структурного підрозділу, узгоджений з газорятувальною службою (при її наявності), зареєстрований у спеціальному журналі службою охорони праці і затверджений відповідальною особою (п. 3.1 НПАОП 0.00-5.11-85);
- чи складено два примірники наряду-допуску, один із яких після закінчення робіт повинен зберігатися у структурному підрозділі (цеху, дільниці) не менше, ніж 3-х місяців, а також на чіткість записів (здійснювати записи олівцем); виправлення в тексті, підпис відповідальних осіб під копірувальний папір не допускаються (п. 3.4 НПАОП 0.00-5.11-85);
- щоб наряд-допуск видавався на кожне місце й вид робіт, кожній бригаді, що проводить такі роботи, і строк його чинності дійсний протягом однієї зміни (п. 3.5 НПАОП 0.00-5.11-85);
- щоб журнал обліку газонебезпечних робіт, що проводяться без оформлення наряду-допуску, був прошнурований, скріплений печаткою. Сторінки в журналі повинні бути пронумеровані, а строк зберігання журналу - 3 місяці від дня його закінчення (п. 1.12 НПАОП 0.00-5.11-85).

2.3. Виконавці газонебезпечних робіт

Під час проведення перевірки готовності працівників до виконання газонебезпечних робіт державному інспектору рекомендується звертати увагу на наступне:

- чи дотримуються вікові обмеження на виконання газонебезпечних робіт (допускаються особи не молодше 18 років);
- чи пройшли працівники медичний огляд;
- чи пройшли навчання й перевірку знань відповідно до Типового положення про порядок проведення навчання й перевірки знань із питань охорони праці, затвердженого [наказом Державного комітету України з нагляду за охороною праці від 26 січня 2005 р. N 15](#), зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 15 лютого 2005 р. за N 231/10511 (п. 1.14 НПАОП 0.00-5.11-85);
- хто і на яких підставах призначається відповідальним за підготовку об'єкта до проведення газонебезпечних робіт і відповідальними за проведення газонебезпечних робіт, а саме: призначаються інженерно-технічні працівники, які знають порядок підготовки й проведення цих робіт (п. 1.17, п. 2.4 НПАОП 0.00-5.11-85).

2.4. Чисельності виконавців газонебезпечних робіт

Під час перевірки дотримання чисельності виконавців газонебезпечних робіт державному інспектору рекомендується звертати увагу на наступне.

При роботі в колодязях бригада повинна складатися не менше, ніж із трьох чоловік: одного, який працює в колодязі, другого - на поверхні, третього, який спеціально спостерігає за роботою в колодязі й у разі потреби надає допомогу працюючому в колодязі. З'ясувати, чи призначено зі складу бригади відповідальну особу (бригадира).

При роботах у камерах бригада повинна складатися не менше, ніж із чотирьох чоловік (п. 4.3.2 НПАОП 41.0-1.01-79).

Якщо чисельність працюючих у ємності збільшено, з'ясувати, чи розроблено й внесено до наряду-допуску додаткові заходи безпеки щодо збільшення чисельності спостерігачів (не менше одного спостерігача на одного працюючого), порядок входу й евакуації працюючих, порядок розміщення мотузок, наявність засобів зв'язку й сигналізації та інші (п. 6.5 НПАОП 0.00-5.11-85).

Чи відповідає чисельність бригади під час прочищення водовідвідної мережі - бригадир та три-п'ять робітників залежно від діаметра трубопроводу, інтенсивності руху на переїздах (п. 4.3.8 НПАОП 41.0-1.01-79).

2.5. Забезпеченість бригади засобами захисту

У ході перевірки забезпеченості бригад засобами захисту державному інспектору необхідно звертати увагу на наступне:

- бригада повинна бути оснащена спеціальним автомобілем;
- чи має кожний член бригади:
 - індивідуальний рятувальний пояс із сигнально-рятувальною мотузкою, довжина якої повинна бути не менше, ніж на 2 м більше глибини колодязя (перевіреними відповідно до Інструкції з перевірки придатності рятувальних поясів із мотузками та порядку проведення їх випробування (додаток 15 НПАОП 41.0-1.01-79);
 - мотузку з карабіном;
 - сигнальний жилет, захисну каску;
 - ізолюючі протигази зі шлангом, довшим на 2 м за глибину колодязя, при загальній довжині не більше 12 м;
 - дві бензинові лампи ЛБВК;
 - акумуляторний ліхтар (при роботі в каналах 2 - 3 ліхтаря) напругою не вище, ніж 12 В;
 - ручний чи механічний вентилятор;
 - переносні знаки безпеки;
 - гаки й лопати для відкривання кришок колодязів;
 - жердину чи складну лінійку для перевірки міцності скоб;

- аптечку із засобами надання першої долікарської допомоги постраждалим, укомплектованої згідно з додатком 7 (п. 4.3.6, п. 4.2.3 НПАОП 41.0-1.01-79);

2.6. Дотримання заходів безпеки на місцях проведення газонебезпечних робіт

Під час перевірки дотримання заходів безпеки на місцях проведення газонебезпечних робіт державному інспектору рекомендується звернути увагу:

- чи є у зоні проведення газонебезпечних робіт на видному місці плакат "Газонебезпечні роботи" (п. 6.4 НПАОП 0.00-5.11-85);
- чи огорожено під час проведення робіт відкриті люки колодязів та чи освітлені вони у нічний час (п. 6.14 НПАОП 0.00-5.11-85);
- чи огорожено місця проведення робіт в умовах вуличного руху відповідно до вимог Інструкції з огороження місць провадження робіт в умовах вуличного руху;
- чи вивішені у темний час доби по краях огорожень у верхній їхній частині габаритні червоні ліхтарі. Потужність джерела світла габаритного ліхтаря повинна бути не менше 3 Вт.

Крім того, повинно бути перевірено, чи застосовуються для огороження місць проведення робіт:

- а) штахетні бар'єри висотою 1,1 м, пофарбовані у білий і червоний кольори паралельними горизонтальними смугами шириною по 0,13 м;
- б) суцільні щити висотою 1,2 - 1,3 м, із червоною смужкою шириною 10 - 12 см по контуру щита та знаком, що позначає виконання ремонтних робіт, із зазначенням назви організації, що веде роботи, і номерів її телефону;
- в) дорожні спеціальні переносні знаки, що встановлюються відповідно до Правил дорожнього руху (п. 4.2.5 НПАОП 41.0-1.01-79).

Під час короточасних (до 1 доби) робіт у колодязях систем водопостачання та водовідведення місце робіт може бути огорожено переносними сигнальними знаками. У темний час доби на стійці сигнального знака розміщується ліхтар із лінзою червоного кольору потужністю не менше, ніж 3 Вт (п. 4.2.7 НПАОП 41.0-1.01-79).

Слід з'ясувати чи всі роботи на вуличних мережах робітники виконували в сигнальних (оранжевих) жилетах (п. 4.2.9 НПАОП 41.0-1.01-79).

2.7. Дотримання вимог безпеки при виконанні робіт

Під час перевірки дотримання вимог безпеки під час виконання газонебезпечних робіт державному інспектору рекомендується звертати увагу на наступне:

- як відкривають кришки колодязів і камер - гаком чи ломом. Забороняється відкривати кришки руками. Зняту кришку вкладають біля колодязя у напрямку руху транспорту (п. 4.3.7 НПАОП 41.0-1.01-79);

- чи перевіряється наявність газу в колодязі чи камері бензиновою лампою ЛБВК. Забороняється працівникам перебувати в колодязі й камері без рятувального пояса і запаленої бензинової лампи ЛБВК, а також запалювати бензинову лампу ЛБВК поряд із відкритим колодязем і в колодязі (п. 4.3.2 НПАОП 41.0-1.01-79);
- чи виконується заборона щодо куріння біля відкритого колодязя чи люків камер та кидання запалених сірників чи факела у колодязь, камеру для огляду (п. 4.3.1 НПАОП 41.0-1.01-79);
- як освітлюються роботи в колодязях і камерах, чи використовуються акумуляторні ліхтарі з напругою не більше, ніж 6 В (п. 1.5.8 НПАОП 41.0-1.01-79);
- чи забороняється видалення газу з колодязів і камер випалюванням чи поданням кисню з балона. Після видалення газу робота у колодязі чи камері здійснюється з постійним нагнітанням повітря вентилятором (п. 4.3.4 НПАОП 41.0-1.01-79);
- що спуск робітника в загазований колодязь, камери дозволяється тільки в ізолюючому протигазі марки ПШ-1 чи ПШ-2 зі шлангом, що виходить на поверхню (на 2 м убік від лаза). Спостерігати в цьому випадку за робітником у колодязі і за шлангом повинен бригадир чи майстер. Працювати в колодязі робітнику в масці з викидним шлангом дозволяється без перерви не більше 10 хвилин (п. 4.3.4 НПАОП 41.0-1.01-79);
- чи визначено строк одноразового перебування робітника у шланговому протигазу нарядом-допуском, який не повинен перевищувати 30 хвилин (п. 5.7 НПАОП 0.00-5.11-85);
- що на весь час знаходження робітника у колодязі наглядач повинен знаходитись біля лаза у рятувальному поясі із сигнально-рятувальною мотузкою й ізолюючим протигазом напоготові (п. 5.7 НПАОП 0.00-5.11-85);
- чи заборонено відволікати наглядача на інші роботи, доки робітник перебуває у колодязі (п. 4.3.2 НПАОП 41.0-1.01-79);
- чи наявна під час очищення засмічень у мережах з великим підпором обов'язкова пробка у вище розташованому колодязі (п. 4.3.10 НПАОП 41.0-1.01-79).

ПЕРЕЛІК

НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ З ОХОРОНИ ПРАЦІ, ЯКІ НЕОБХІДНО ВИКОРИСТОВУВАТИ ДЕРЖАВНОМУ ІНСПЕКТОРОВІ ПІД ЧАС ПЕРЕВІРОК

1. Правила техніки безпеки при експлуатації систем водопостачання й водовідведення населених місць НПАОП 41.0-1.01-79.
2. Типова інструкція з організації безпечного проведення газонебезпечних робіт НПАОП 0.00-5.11-85.
3. Положення про розробку інструкцій з охорони праці НПАОП 0.00-4.15-98.
4. Типове положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці НПАОП 0.00-4.12-05.

5. Типові галузеві норми безплатної видачі спецодягу, спецвзуття та інших засобів індивідуального захисту робітникам і службовцям житлово-комунального господарства НПАОП 0.00-3.02-90.

6. Положення про порядок забезпечення працівників спеціальним одягом, спеціальним взуттям та іншими засобами індивідуального захисту НПАОП 0.00-4.26-96.

У разі внесення змін або виходу нових нормативно-правових актів охорони праці необхідно користуватися останніми.

Начальник Управління організації
державного нагляду за
промисловою безпекою на
виробництвах і об'єктах підвищеної
безпеки

В. М. Морозов